

De voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Den Haag
_8 juni 2006

Ons kenmerk
HO/BL/06/20613

Onderwerp
Namen van graden in het hoger onderwijs

Bijlage(n)
Adviezen van NVAO en AWT

Bij brief van 27 juni 2005 (Kamerstuk 29 281, nr. 3) heb ik u het rapport van de Committee Review Degrees (Commissie Abrahamsen) aangeboden. Dit rapport bevat een voorstel voor de namen van Nederlandse bachelor- en mastergraden. Gelet op de bespreking van het voorstel van de Commissie Abrahamsen in het algemeen overleg op 9 november 2005 heb ik aangekondigd dat ik de AWT om advies zou vragen (brief van 17 januari 2006, Kamerstuk 29 281, nr. 4). Ik heb toegezegd u tesamen met het wetsvoorstel voor de nieuwe Wet op het hoger onderwijs en onderzoek (WHOO), de beschikbare adviezen van de NVAO, AWT en Raad van State over namen voor graden (hierna: titulatuur) toe te zenden. Bijgaand de adviezen van de NVAO en de AWT. Het advies van de Raad van State gaat niet in op titulatuur en is daarom niet bij deze brief gevoegd. Het wetsvoorstel voor de WHOO wordt u separaat toegezonden.

Ook heb ik toegezegd u te zullen informeren over de uitkomsten van de bijeenkomst over titulatuur in het hbo, die ik zou organiseren met belanghebbende partijen. Deze heeft inmiddels plaatsgevonden en uit de bespreking tijdens de bijeenkomst trek ik twee conclusies:

1. De huidige titulatuur vormt voor hbo-opleidingen die in het buitenland opereren een, hoewel moeilijk te kwantificeren, reëel knellend probleem.
2. Het verbinden van titulatuur in het hbo aan onderzoek, zoals de Commissie Abrahamsen voorstelt, is niet zonder haken en ogen. Het ontwikkelen en toepassen van criteria voor *of Arts* of *of Science* zal lastig zijn omdat niet duidelijk is aan welke eisen onderzoek in het hbo precies moet voldoen om internationaal de toevoeging *of Arts* of *of Science* te rechtvaardigen. Verbinden van titulatuur in het hbo aan onderzoek brengt daarom het risico met zich mee dat het nauwelijks uitvoerbaar is: het is lastig algemeen geldende, breed geaccepteerde, criteria te ontwikkelen, aan de hand waarvan te bepalen is welk onderzoek wél en welk onderzoek niét *of Arts* of *of Science* rechtvaardigen. Een risico is dat hogescholen zich - gedreven door de erbij horende titulatuur-

gaan richten op Pasteur-onderzoek in plaats van Edison-onderzoek; dit werkt een ongewenste 'academisering' in de hand.

In de bijeenkomst is een alternatief voor het voorstel van de Commissie Abrahamsen naar voren gekomen. In dit alternatief kunnen bachelor- en mastergraden in het hbo ook (net als in het wo) de toevoeging *of Arts of of Science* krijgen maar moet wel altijd het vakgebied of het beroepenveld worden toegevoegd. In deze verplichte toevoeging komt het onderscheid tussen hbo en wo tot uitdrukking.

In het alternatief komt de binariteit tot uitdrukking in de titulatuur, zonder dat er sprake is van een tussencategorie met aparte criteria voor onderzoek. In enkele gebieden is het ook voor wo-opleidingen gangbaar een vakgebied toe te voegen. In de praktijk kan er dus enige overlap in naamgeving tussen hbo- en wo-opleidingen ontstaan. Voor de transparantie in opleidingen blijft het Diploma supplement dan ook het belangrijkste instrument. Het alternatieve voorstel wordt, vanwege deze mogelijke overlap in titulatuur tussen hbo- en wo-opleidingen, niet gesteund door de universiteiten.

Een risico van het alternatieve voorstel is dat de internationale herkenbaarheid van het Nederlandse hoger onderwijs verzwakt, als instellingen niet zorgvuldig omgaan met de geboden ruimte. Hoewel er geen internationaal gradensysteem bestaat, is het gebruik dat *of Arts of of Science* alleen gegeven wordt als het programma in zekere mate op onderzoek is gebaseerd. Het kan zijn dat buitenlandse studenten of werkgevers teleurgesteld of ontevreden zijn, als hogescholen bij hbo-opleidingen ten onrechte *of Arts of of Science* zouden gebruiken. Echter, het alternatief voor het voorstel van de Commissie Abrahamsen biedt de mogelijkheid de namen van hbo-graden meer dan nu het geval is te laten aansluiten bij wat gangbaar is in het buitenland. Het gaat daarbij uit van de eigen verantwoordelijkheid van de instelling voor een naam van de graad die recht doet aan de inhoud van de opleiding. De instelling moet een eigen afweging maken en dient niet lichtzinnig over te gaan tot de toevoeging *of Arts* dan wel *of Science*. Daarbij is het van belang dat de vlag de lading dekt, zodat instellingen, studenten en werkgevers niet de verkeerde verwachtingen hebben bij de desbetreffende opleiding. Voor sommige hbo-opleidingen zal de instelling *of Arts of of Science* aan de graad toevoegen, zoals zij wellicht ook voor de invoering van de bachelor-masterstructuur deed. Voor hbo-opleidingen die geen of nauwelijks relatie hebben met onderzoek ligt het voor de hand het vakgebied tot uitdrukking te brengen, zonder toevoeging *of Arts of of Science*. Dit geldt ook voor opleidingen waarvoor deze toevoegingen internationaal niet gangbaar zijn (bijvoorbeeld de kunstopleidingen), en hbo-opleidingen die vooral op Nederland zijn gericht en die dus niet of nauwelijks in het buitenland opereren.

We onderkennen dat het voorgestelde alternatief nadelen heeft, zoals bovengenoemd risico, maar dat geldt voor elke andere benadering. Het voorstel Abrahamsen heeft in het Algemeen Overleg (november 2005) geen steun gekregen en is bovendien lastig te operationaliseren. Daarom hebben wij een lichte

voorkeur voor het voorgestelde alternatief, die bewerkstelligt dat hbo-graden waar nodig kunnen aansluiten bij wat gangbaar is in het buitenland.

Ik heb het alternatief voor het voorstel van de Commissie Abrahamsen verwerkt in het voorstel voor de WHOO. In de memorie van toelichting heb ik de uitkomsten van de bijeenkomst over titulatuur in het hbo alsmede de afwegingen bij de keuze voor het alternatief voor het voorstel van de Commissie Abrahamsen, opgenomen. Ik stel mij voor dat de behandeling van het voorstel voor de WHOO in de Tweede Kamer de gelegenheid biedt om het gesprek over de titulatuur verder te voeren.

De staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,

Mark Rutte